



*Henri de Braekeleer, Het Waterhuis te Antwerpen - Museum te Brussel*

observeeren kan. Brueghel's sceptische wijsheid mist hij ook. Hij was een hartstochtelijk dweper, dien men niet ten volle waardeeren kan buiten de onderwerpen waarmee hij begrijpelijk en toenmaals terecht dweept, de sociale.

Uitgebreedst was de retrospectief van Fritz van den Berghe, ruim vijftig schilderijen, het eene al grooter dan het andere. Hoe dichtbij is de tijd van dit soort expressionisme nog en hoe ver af leek hij reeds toen wij deze zaal binnentraden. De Braekeleer, Ensor, Laermans hadden er ons niet goed op voorbereid. Men moet alle reminiscenties aan de indrukken op het netvlies der oogen weren en zich

trachten te herinneren hoe men ziet in een droom. Zoo zeide men destijds. Mijn droomen echter stoffeer ik met beelden direct van het netvlies genomen, dat weet ik zeker. Ik houd mij dan ook van langsom meer bij de overtuiging dat dit droomen van een wakende zijn, geschilderd buiten elke verwijzing naar den slaapdroom en dus zuiver cerebraal samengesteld.

Waarmee? Het uitgangspunt lijkt mij te zijn een verbitterd verzet tegen alle schilderkunstige conventie, alle traditie, een norsche wil van meet af opnieuw te beginnen. Het wezen zelf ervan is een verhevigd gevoel voor de geestelijke realiteiten, zoo sterk dat de